

саря да държи единъ пергаментенъ ржкописъ и го запиталъ отъ гдѣ го е взелъ. Послѣдниятъ заявилъ, че въ църквата имало много такива, които Райно, съ позволенieto на църковната управа, взелъ за своята библиотека. Вѣроятно, нѣкои отъ тѣхъ той е изпратилъ на Н. Герова, а други на Априлова, защото въ кореспонденцията му съ послѣднитѣ става дума за ржкописи. Прѣзъ врѣме на войната Райновата библиотека била унищожена.

Макаръ мирско лице, той както въ Котелъ, така и тукъ държалъ въ празнични дни проповѣди и хвалебни слова; пѣлъ въ църквата, а сжщо билъ добъръ съвѣтникъ и помощникъ при уреждане на общински работи и общонародни дѣла. Съ това станалъ още по-любимъ на карловци, а името му гръмнало по цѣла България и той завързалъ обширна кореспонденция съ мнозина видни дѣйци, първенци на оная епоха, а сжщо съ нѣкои епископи и митрополити. Прѣдметъ на тия писма сж училищни и книжовни дѣла. Прѣзъ цѣлия си животъ той е въ взаимописане съ ученика си Г. Кръстовичъ, къмъ когото питаелъ особена любовъ и уважение; такава и послѣдниятъ свидѣтелствува въ всѣко писмо на учителя си. За всѣко начинание тѣ взаимно се съвѣтватъ и обсжждатъ. Не по-малко интересни сж писмата размѣнени между Р. Поповичъ и В. Априловъ. Въ тѣхъ Поповичъ прави една пламенна защита на гръцкото влияние, като сжщеврѣменно се сили да обори доводитѣ на Априловъ, който е за руското влияние. Въпрѣки това коренно различие въ възгледите на двамата труженици, Априловъ уважава Поповича и го нарича *„доброжелателъ на народното просвѣщение“*. Такова уважение не липсва и у Райно. Но това му не прѣчи да не се съгласи съ нѣкои мнѣния, сжждения и прѣдложения на одеските емигранти, защото се бои да не сж въ ушрѣбъ на народното благо. Въ едно писмо, писано на български до Райно от 9. IX 1838 г. Неофитъ Рилски пише: „Азъ всегда уважаю вашитѣ мнѣнія, и намѣрувамъ отъ нихъ и нѣкое подкрѣпление за свой хесапъ, най-паче намерувамъ въ нихъ достопамятности, щото азъ никогдѣ бихъ ги усѣтилъ и употребилъ, като що ми се понрави най-много това що говорите, защо тѣхно благородие (Априловъ и др. одесчани), вмѣсто да ни искатъ мнѣніята, и да са допитватъ до насъ, какъ трѣбува да се поступува за едно общенародно добро, като що имаме по-много вѣдѣніе по тукашнитѣ работи, они си играятъ и (каквото що говорите) уйнаттардисуватъ ни като маймуны“⁴⁰.

Поразителенъ е, наистина, тона съ който нѣкога се изразилъ Райно Поповичъ за одескитѣ емигранти и съ който се изказва сега Неофитъ. Послѣдниятъ твърдѣ много уважава и обича Райна: „знамъ я вѣрно и изповѣдувамъ извѣстно, защо вашето дружество ми е толко нужно, кол-